

Skolan i framtidens nät

Vi är beroende av nätet. Nu senast är det den nätbaserade undervisningen som är på stark frammarsch, miljoner studenter världen över bedriver i dag väsentliga delar av sin undervisning via nätet. Det gäller också skolan. Roller förändras snabbt, datorn är ett självklart redskap i utbildningsprocessen, för både elever och lärare.

Politiken förändras som följd av detta. Det kan ta ytterligare någon tid, men målet är att alla medborgare nås via nätet. Här görs viktiga insatser, inte minst av organisationen Punkt.se.

I internationell teknisk mening ligger Sverige nära bredbandstoppen, enligt flera mätningar. FN har dessutom ett index för utbud av offentliga tjänster via nätet, även där ligger Sverige nära toppen. The Economist ansluter och placerar Sverige mycket högt i "e-readiness". Men FN har också studerat hur de olika medlemsländerna nationellt använder nätet för medborgarnära demokratiska aktiviteter. Här är inte situationen lika god. En mätning 2008 placerar Sverige på nionde plats, med en annan mätmetod år 2010 finner vi vårt land som nr 23 i e-participation-index.

Varför har det blivit så? En demokratisk tröghet tycks ha varit särskilt tydlig här. I vårt land har vi rätt länge varit oroliga för mer direkt medborgarinflytande. En lång period av noli-me-tangere för vårt representativa system. Fåtaliga experiment, mycket ringa konkret analys av möjligheter till ökat medborgarinflytande.

Ett skäl kan ha varit att vi varit för ouppmärksamma på den demokratiska utvecklingen och samspelet som ägt rum inom den civila sektorn. Inom företag, institut och andra organisationer har man arbetat interndemokratiskt, med administration och beslutsformer via nätet, utan att göra stort väsen av sig. Rapporteringar om framgångar och motgångar har varit sparsamma. Inom företag och olika civila

grupper läggs en grund för förståelse för vidgat deltagande och inflytande. Det man ser på jobbet, och i fritiden, då känns det naturligt att efterfråga också lokalpolitiskt och kommunalt.

Den välkände vetenskapsmannen Jürgen Habermas har i *Om Europas författning* nyligen pekat på att medborgarna känner sig håglösa och utanför det nuvarande politiska systemet. Det efterlyses nya former för engagemang, inte minst nationellt.

Nu har vi nya möjligheter till kontaktskapande; webbsidor, bloggar, e-petitioner, politikernas brevlådor, medborgarpaneler. Och lokalval online, och nätburna folkomröstningar. I Sverige har vi politiskt sett länge avvisat sådant, och först efter lång tvekan tillsatt en offentlig utredning, Vallagsutredningen, som ska studera valprocessen, och även ta upp elektronisk omröstning. Man ska analysera säkerhet och anonymitet med mera, och då förhoppningsvis även närma sig nya deltagarformer.

Den mest fascinerande demokratiska användningen av nätet är just dess användning för den lokala demokratin. Vi har nya möjligheter att komma samman, att läsa på, utbyta erfarenheter, debattera, protestera och att delta. Det är förhållandevis enkelt att anordna rådslag, där vi

sorterar motsättningar och formulerar gemensamma förslag.

Plötsligt är det fullt möjligt för politikerna att få reda på vad väljarna tycker i nya frågor. Och plötsligt kan medborgarna hålla koll på sina politiker, och komma mycket närmare makt och inflytande. Det är nu enkelt för folk att notera och formulera sig: "Varför har inget skett med den nya planfria korsningen?"

I NU 8/12 har fyra insiktsfulla västkusttänkare (H. Andreasson, O. Masomi, K. Öhlund och A-M Adiels) pekat på nya former: I vår globala internetbaserade värld med allt högre utbildningsnivå är det dags att arbeta för att hitta nya former som utvecklar demokratin, som till exempel "medborgarpaneler" och "medborgarbudgetar".

Sveriges Kommuner och Landsting har under senare år en ökad uppmärksamhet på medborgardialoger. Man har medverkat till att utveckla nya redskap för nätburen kontakt. Dessa redskap provas och utvärderas nu i ett antal kommuner.

Sedan våren 2011 har vi på Stockholms universitet utvecklat en kurs som bland annat tar upp demokratiskt deltagande i nya former. Kursen är nätbaserad. Det är intressant att ta del av vad eleverna väljer att skriva om i sina uppsatser. Frejdigheten inför nya former för kontakt mellan medborgare och politiker via nätet är otvetydig. Möjlighet till deltagande och maktspridning ses som spännande. Varför inte prova? Det är ju på nätet det mesta sker, skriver man. Dessa ungdomar sätter tonen för kommande demokratiska melodier. Och de är väljare redan nu.

Vi gör klokt i att lyssna.

Dagens medborgare vill känna närhet till besluten.

Tomas Ohlin
Stockholms universitet